

Pan-Anarşist Manifesto

A.L ve V.L. Gordin

1918

Pan-anarşizm teorisine niteliğini veren geçmişin şiddetle reddedilmesi, İç Savaş dönemindeki belli başlı anarşist merkez olan güneydeki Harkov kentinde üslenmiş bir grubun, Anarko-Fütüristlerin manifestosunda daha belirgindir. Gordin kardeşler gibi, Anarko-Fütüristler de kurulmakta olan burjuva sonrası evreye uygun yeni bir sözlük ürettiler. Bakunin’le birlikte, evrensel yıkımın havarileriydiler; onun, “yıkma tutkusu yaratıcı bir tutkudur” inancını ve yeni bir dünyanın, eskisinin yıkıntılarından doğacağı inancını paylaşıyorlardı. Eskiden nefret ederek ve yeniyi yücelterek, bilinçli sarsma ve zorlama çabalarıyla, sanat ve kültürün toptan yıkılması çağrılarıyla, 1909’da Filippo Marinetti tarafından yayımlanan ünlü Fütürist Manifesto’yu yansıtıyorlardı.

Zaman zaman, onların dili Marinetti’ninkiyle, onun kısıtlandırılmış imgelemi ve çağlayan metaforlarıyla gerçekten de, adeta özdeşleşiyordu: “İtalya çok uzun zamandan bu yana, büyük bir ikinci el mal pazarı olmuştur. Sayısız mezarlıklarıyla, onu kaplayan sayısız müzeden kurtulmak istiyoruz...Yanmış parmaklarıyla o iyi kundakçılar gelsin! İşte onlar! Kitaplıkların raflarını ateşe verin! Müzelerin depolarına kanallar açın! Saygıdeğer kentlerin temelini yıkın!”

Pan-anarşizm sözlük anlamı olarak, her şeyi kapsayan anarşizm anlamına gelir; “pan” Yunanca’da “tüm” demektir. Pan-anarşizm kapsamlı ve eklemli bir anarşizmdir. Hükümetin olmaması idealinden, yani asıl anarşizmden ayrı olarak, başka dört ideali daha içerir: “herşeyin herkese ait olması”yla komünizmi; pedizmi, ya da çocukların ve gençlerin kölece eğitim cenderesinden kurtulmasını; kozmizmi (ulusal kozmopolitizm), ezilen milliyetlerin tümünden kurtuluşunu ve son olarak da, jineantropizmi, yani kadınların kurtuluşunu ve insanileştirilmesini...Hepsi birlikte bu beş ideal, genel “pan-anarşizm” başlığı altına girerler.

Pan-anarşizm tüm toplumun –ekonomi, aile, okul, uluslararası ilişkiler ve hükümet kurumlarının- temelden yıkılmasını ve yeniden yapılandırılmasını amaçlayan ilkesel düzeydeki tüm toplumsal ideallerin, eylemlerin ve özlemlerin bir sentezini dile getirir. Ekonomik alanda pan-anarşizm, kapitalizmin yerini komünizmin almasını; toprakta, üretim araçlarında ve tüketim mallarında özel mülkiyetin kaldırılmasını getirir. Ailede, çokeşliliğin ve kadın ticaretinin yerini, birey olarak erkek ve kadın arasındaki gerçek sevginin alması; ayrıca da, ailede ve bir bütün olarak yaşamda, hem fiilen, hem de hukuken, erkek egemenliğinin sona ermesi, kadınların tüm çalışma ve sanat alanlarına özgürce katılımı ve onların, toplumun tüm nimetlerinden eşit olarak yararlanması demektir bu.

Okulda ise bunun anlamı, çocuklarımızı ve gençlerimizi dinsel ve bilimsel önyargılarla doktrinize eden şimdiki kitabi öğretimin yerini, gündelik yaşamda yararlı olacak; onlara özgürlük, özgüven, nesnelere özgünlük ve kafaca bağımsızlıkla yaratma yeteneği verecek pratik bir teknik beceri eğitiminin almasıdır. Ayrıca bu, anayurtlarıyla, devlet sınırlarıyla, ulusal ve özel toprak sahipliğiyle varolan toprak sisteminin yerini; ne anayurtların ne de sınırların olacağı, yalnızca bütün yeryüzünün ortaklaşa kendilerine ait olduğu özgür insanların özgür birliklerinin yer alacağı bir ulusal-kozmopolit düzenin alması anlamına da gelmektedir. “Bütün yeryüzü bütün insanlığa” –“bütün yeryüzü benimdir” diye ilan eden yağmacı ulusların toprak ve bölge taleplerine ve emperyalizmine karşı, pan-anarşizmin sloganı işte budur.

Hükümet (yönetim) örgütleri ve onların bireyle ilişkileri alanında pan-anarşizm, otoritenin, devletin ve her türlü zorlama biçimlerinin –mahkemeler, zindanlar, milisler, vb.- kaldırılmasından ve toplumun, gönüllü anlaşmalar ve dayanışmalar yoluyla yönetilmesinden yanadır.

Pan-anarşizm, Ezilen Beşler Birliği’nin idealidir. Tüm ezilenleri, baskının bu beş biçimi üzerinde yükselen şimdiki düzenin yıkılması için dünya çapında bir örgüt, bir Ezilenler Enternasyonalisi, bir Dünya Ezilen Beşler Birliği yaratmak için bir araya gelmeye çağırılmaktadır. Pan-anarşizm, çağdaş toplumda ezilen beş grubun tümünün bir İşçi-boştagezer İşçi Enternasyonalisi, bir Gençlik Enternasyonalisi, bir Ezilen Milliyetler Enternasyonalisi, bir Kadınlar Enternasyonalisi ve bir Bireysel Kişilikler Enternasyonalisi içinde birleştirilmesinde ve ayrıca giderek tüm ezilenlerin eşitliği ilkesi temelinde kurulan ortak bir Ezilenler Enternasyonalisi’nin oluşumunda inisiyatif üstlenmektedir.

Pan-anarşizm bir toplu-yıkımdan, varolan toplumdaki bu beş baskı türünün tümünün ortadan kaldırılmasından yanadır. Bu yüzden, pan-anarşizmin amacı ezilenlerden bir grubun, öbürlerinin ezilmesi yoluyla, örneğin bir proletarya diktatörlüğü getirilmesiyle kurtulması değil; tüm ezilenlerin, tüm insanlığın, tüm aşağılanan öğelerin kurtulmasıdır. Üstelik, pan-anarşizm insanlığın kapitalizmin ve devletin

boyunduruğundan, biçimsel eğitimin ve ev işlerinin boyunduruğundan, milliyetçiliğin boyunduruğundan da kurtulmasıdır.

Pan-anarşizm, çağdaş toplumdaki beş baskı biçiminin hepsini yıkacaktır: (1) ekonomik, (2) politik, (3) ulusal, (4) eğitsel, ve (5) ev-içi. Daha yalın olarak, pan-anarşizm ne zengin ne de yoksul, ne yönetici ne de yönetilen, ne köleleştirici öğretmenler ne de köleleştirilmiş öğrenciler, ne erkek efendiler ne de kadın köleler olmasını savunmaktadır. Pan-anarşizm için, bu taleplerden her biri eşit önemdedir. İster önderlik, ister tahakküm yoluyla olsun, biz ezilen ögenin bir başkası üzerindeki üstünlüğünü, pan-anarşizm insan varlığının özel bir sınıf ya da grup adına sömürülmesi olarak damgalamaktadır.

Ama, pan-anarşizm yalnızca, baskının bu beş biçiminden kurtulmak anlamına gelmiyor. Ezilen insanlığın şu iki aldatmacadan kurtulması anlamına da geliyor; dinin aldatmacası ve bilimin aldatmacası ki, bunlar özünde, aynı aldatmacanın, yani ezenlerin ezilenleri aldatmasının iki biçimidir. Pan-anarşizm din ve bilimin, dikkati baskı ve gerçek, somut dünyadan uzaklaştırmak; bunun yerine, kavranılamaz bir dünyayı, ya doğaüstü (din) ya da soyut (bilim) bir dünyayı koymak amacıyla uydurulduğunu açıklıyor. Pan-anarşizm, bilimi, yeniden şekillendirilmiş bir din ve doğayı da yeniden şekillendirilmiş bir Tanrı olarak görüyor. Bilim burjuvazinin dinidir; tıpkı, dinin soyluların ve köle sahiplerinin bilimi olması gibi.

Pan-anarşizm evrensel devletsizliği, kozmik anarşiyi, her yerde anarşiyi ilan etmektedir! Din ve bilimin her biçimi yalnızca burjuvazinin baskı buluşları, ezilenler için birer tuzak ve kapan, birer yem ve ökse olmakla kalmıyorlar. Bunlar ayrıca düzenbazca ve barbacadır, dar ve ahmakçadırlar, naif ve komiktirler, karmakarışık ve çelişkilidirler. Bilim, Avrupa vahşetinin ahmaklıklarından biridir; tıpkı, dinin Asyatik vahşetin bir ahmaklığı olması gibi...Bunların her ikisi de tek bir karışıklıklar ve çelişkiler dokusu oluşturmaktadır: Tanrı ve Tanrısızlık, neden ve nedensizlik; gerçek kurucu Tanrı ve “hiç”ten vareden, dolayısıyla olan, Tanrı-olmayan Tanrı; ilk nedene uzanan neden, böylece kendi kendinin nedeni olan ya da nedensizlik olan neden.

Tanrı ve Doğa insanın hayalinde yapılmıştır, antropomorfiktir. Eskimolar bunları bir beyaz ayı şeklindeki kendi avlarından türetmektedirler (dünya beyaz ayıdan türemiştir); İbraniler ise kendi mesleklerinden (marangoz, terzi Tanrı)...Newton, Kant ve Laplace doğayı Avrupa mekanikine göre, Darwin ve Spencer İngiliz at yetiştiriciliğine göre (doğal seçme İngiliz at yetiştiriciliğindeki yapay seçme modelini izliyordu) öngördüler. Göklerin yönetimi ile doğanın yönetimi –melekler, ruhlar, şeytanlar, moleküller, atomlar, eter, Tanrı, ilahi yasalar ve doğa yasaları, güçler, bir beden bir başkası üzerindeki etkisi-bütün bunlar toplum tarafından bulunmuş, oluşturulmuş, yaratılmıştır (sosyomorfik).

Tanrı mutlak Asya hükümdarlığının bir imgesidir. Göksel yasalar, yıldızların yasaları, Asur ve Babil astrolojisi –bunlar imparatorların yasalarıdır. Doğa yasaları devletin yasalarıdır; doğal güç zorlamadır. Doğa'nın güçleri Avrupa'nın anayasal hükümdarlıklarını ve anayasal bürokrasiyi andırmaktadır; hatta doğa zaman zaman demokratik bir cumhuriyetin başkanını da andırmaktadır!

Pan-anarşizm evrenin ne insan, ne de toplum olduğunu öğretiyor. Onun ne başı ne sonu, ne kökeni (kozmogoni) ne nedeni, ne yasaları, ne kamçıyı andıran güçleri var. Evren ve her doğal görüngü her zaman “kendisi”dir; deyiş uygunsuz, anarşist-bireysel ya da anarşist-komünisttir. Evren ve onun tüm görüngüleri kendiliğindedir. Evrende ve her görüngüde dışsal hiçbir şey, hiçbir zorlayıcı düzen yoktur; ama daha çok, anarşi, yani içsel (içkin) düzen, bağımsız ve kendiliğinden bir düzen vardır. Doğal güç yok, yalnızca eylemler ve çekimler vardır; nesnelere, eylemler ve çekimler özdeştir.

Pan-anarşizme göre dinin ve bilimin temel hatası, birincisinin fantazinin, ikincisinin de aklın (zihinsel şekillendirmeler ya da soyutlamalar) ürünü olmasıdır. Bu yüzden, pan-anarşizm yalnızca duyguların hatta daha çok, adalelerin ve tekniğin hakiki olduğunu savunur. Pan-anarşizm yalnızca tekniği –sözün geniş anlamıyla tüm zanaatları, tüm pratik işleri vb. kapsayan tekniği (buna tüm-teknik denilmektedir)-halkın, çalışanların, ezilenlerin kültürü olarak kabul eder.

Toplumun incelenmesi bakımından, pan-anarşizm tüm sosyolojik yasaları ya da toplumsal evrimi ve gelişmeyi reddetmekte; bunların yerine, sosyo-tekniği, toplumun toplumsal deney yapma, iyileştirme ve yenileme hakkıyla kurulmasını koymaktadır. Teknikçiliğe bürünmüş olan pan-anarşizm, yalnızca tümünden ve evrensel anarşi değil, aynı zamanda, şimdiki anarşi anlamına da gelir. Sosyal demokratik evrim ve reform yerine, sosyal devrim sloganını ileri sürer; şu altın anarşist kuralı savunur: Dosdoğru hedefinize

gidin!
Öyleyse,
Yaşasın Pan-Anarşi!

Anarşist Kütüphane

A.L ve V.L. Gordin
Pan-Anarşist Manifesto
1918

Paul Avrich, Kendi Belgeleriye Rus Devriminde Anarşistler, Metis yay, 1992 , sayfa 57-61

<https://anarcho-copy.org/free/rus-devriminde-anarsistler.pdf>

Manifest pananarhistov (Moskova, 1918)

Çeviren: Celal Kanat

tr.anarchistlibraries.net